

OSKAR UAYLDNING SHE'RIY ASARLARIDA IKKI TILLILIK DINAMIKASI: LINGVISTIK VA MADANIY O'RGANISH.

Gulmira Komilova Olimovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tayanch doktoranti

ANNOTATION This paper explores the dynamics of bilingualism in Oscar Wilde's poetic works, emphasizing the linguistic and cultural aspects that influenced his literary style. By examining Wilde's use of language across different cultural contexts, the study highlights how bilingualism not only enriched his vocabulary but also deepened the thematic complexity of his poetry. The analysis discusses how Wilde's exposure to multiple languages shaped his poetic expression, enabling him to navigate and intertwine various cultural nuances in his works.

Key words: *Translanguaging, code switching, cultural intertextualism, aesthetic theory, metaphors, symbolism, a poetic representation of the elements of nature.*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola Oskar Uayldning she'riy asarlaridagi ikki tillilik dinamikasini, uning adabiy uslubiga ta'sir qilgan til va madaniy jihatlarini o'rganadi. Wilde'ning turli madaniy kontekstlarda tilni qo'llashini ko'rib chiqqan holda, tadqiqot ikki tillilikning uning lug'at boyligini qanday boyitgani hamda she'riyatining mavzuiy murakkabligini chuqurlashtirgani haqida ma'lumot beradi. Tahlil Uayldning bir nechta tillardan boxabar bo'lishi uning she'riy ifodasini shakllantirganini va turli madaniy nozikliklarni asarlarida qanday qilib o'zaro bog'lab berishga imkon berganini muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: *Tarjima, kod almashtirish, kultural intertekstualizm, estetik nazariya, metaforalar, ramziyat, tabiat elementlarining poetik tasviri.*

АННОТАЦИЯ

Данная статья исследует динамику билингвизма в поэтических произведениях Оскара Уайльда, акцентируя внимание на языковых и культурных

аспектах, которые оказали влияние на его литературный стиль. Анализируя использование Уайльдом языка в различных культурных контекстах, исследование подчеркивает, как билингвизм не только обогатил его словарный запас, но и углубил тематическую сложность его поэзии. Анализ обсуждает, как знакомство Уайльда с несколькими языками сформировало его поэтическое выражение, позволяя ему навигировать и соединять различные культурные нюансы в своих работах.

Ключевые слова: Перевод на язык, переключение кода, культурный интертекстуализм, эстетическая теория, метафоры, символизм, поэтическое изображение стихий природы.

Maqolaning asosiy g'oyasi Oskar Uayldning she'riy asarlarida ikki tillilikning ta'siri va uning adabiy uslubiga qanday ta'sir ko'rsatganini chuqur o'rganishga qaratilgan. Ushbu tadqiqotda Uayldning ingliz va fransuz tillarini mukammal bilishi uning she'rlarida qanday qilib noyob uslubiy xususiyatlar va madaniy mozaikalarni yaratishiga imkon berganligi tahlil qilinadi. Ikkita tillilik uning asarlarida estetik go'zallik va madaniy chuqurlikni qanday qo'shganini, shuningdek, bu xususiyat uning asarlari qabul qilinishiga qanday ta'sir qilganini o'rganish maqsad qilib qo'yilgan. Maqolada Uayldning turli she'riy asarlaridan misollar keltiriladi, bu misollar orqali uning ikki tillilikdan qanday foydalanganini, jumladan fransuz tilidagi sarlavhalar, klassik adabiyotga ishoralar va boshqa tillardagi so'z o'yinlari kabi elementlarni qo'llashi tahlil qilinadi. Shuningdek, uning she'riyatidagi madaniy mavzular va tillararo o'tishlar qanday qilib uning poetik ifodasiga o'ziga xos chuqurlik va rang-baranglik qo'shganligi ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, maqola Uayldning ikki tillilik qobiliyati uning zamonaviy va keyingi davrlardagi adabiy merosining qabul qilinishiga qanday ta'sir ko'rsatganligini ham o'rganadi. Ushbu tadqiqot nafaqat Uayldning she'riyatini, balki kengroq ma'noda ikki tillilikning adabiyotdagi rolini ham yoritib berishga qaratilgan, bu esa o'quvchilarga adabiy ijodda tillararo dinamikaning ahamiyatini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Oskar Uayldning she'riy asarlarida ikki tillilik dinamikasini tahlil qilish uchun quyidagi nazariy asoslarga suyanadik:

Tillararo Adabiyot Nazariyasi. Bu nazariya adabiy asarlarda bir nechta tillarning qo'llanilishini va bu tillar o'rtasidagi o'zaro ta'sirlarni o'rganadi. Ushbu nazariya, tillarning adabiyotga qanday qo'shimcha ma'no va chuqurlik qo'shishi mumkinligini tushuntirishga yordam beradi. Tillararo adabiyot, adiblarning turli madaniyatlardan ilhomlanib, o'zlarining asarlari orqali ko'p madaniyatli va ko'p tilli tajribalarni qanday ifoda etishlarini o'rganadi.

Translanguaging. Translanguaging nazariyasi shaxslar bir vaqtning o'zida bir nechta tillarni qanday ishlatishini va bu tillarning bir-biriga ta'sirini o'rganadi. Ushbu nazariya, adibning ikki yoki undan ko'p tillarni qanday qilib ijodiy jarayonda birlashtirib, yangi ma'nolar yaratishiga imkon beruvchi vosita sifatida qaraladi. Oskar Uayldning she'riyatida bu uning turli tillardan foydalanish uslubi va tillararo elementlarni qanday birlashtirganligini tushunishda muhimdir.

Kod Almashtirish. Kod almashtirish, muayyan til elementlarini boshqa til kontekstida qo'llash jarayonini anglatadi. Bu, Uayldning she'riyatida, ayniqsa, fransuz tilidagi iboralarni ingliz tilidagi matnlar bilan birlashtirgan hollarda ko'rinadi. Bu tillar o'rtasidagi o'tishlar, matnga chuqurroq ma'no va madaniy resonans qo'shishda muhim rol o'ynaydi.

Kultural Intertekstualizm. Bu nazariya adiblarning turli madaniy matnlar va adabiy an'analardan qanday foydalanishlarini o'rganadi. Uayldning she'riyatida bu uning Grek va Rim adabiyoti hamda fransuz madaniy merosiga murojaat etishi orqali ko'rinadi. Ushbu nazariya adibning asarlarida ko'plab madaniy va adabiy manbalardan foydalanishini tahlil qilishda asosiy yondashuvdir.

Estetik Nazariya. Estetik nazariya san'at va go'zallikning tabiati va maqsadlarini o'rganadi. Uayldning she'riyatida bu uning estetik qadriyatlarni qanday ifoda etish va tillararo elementlarni qanday qilib estetik maqsadlar uchun ishlatishini tushunishda yordam beradi. Bu nazariyalar asosida maqola Uayldning ikki tillilik dinamikasini qanday qilib uning she'riy asarlarida uslubiy va

mavzuiy boylik yaratishda yordam berganligini chuqurroq tahlil qiladi. Maqola shuningdek, Uayldning adabiy asarlarida ikki tillilikning badiiy ifodaga qo'shgan hissasini ko'rsatib beradi.

Oskar Uayldning she'riy asarlarida ikki tillilik dinamikasini tahlil qilishda, uning til va madaniyatlararo bog'liqliklar orqali yaratilgan estetik va mavzuiy boyliklarni chuqurroq ko'rib chiqish muhimdir. Quyidagi qadamlar ushbu tahlilni amalga oshirishda asosiy yo'nalishlarni belgilaydi:

"Ravenna" - Oskar Uayldning Italiyaning Ravenna shahri haqidagi go'zalligi va tarixini aks ettiruvchi she'ri. Ushbu she'rda o'tmish davrlar bo'ylab sog'inch va nostalgiya hissi uyg'otiladi. Ravenna shahri qadimiy xarobalari, o'tmish ruhlari hali ham kezib yuradigan joy sifatida tasvirlanadi. She'rda klassik mifologiya va tarixga oid boy tasvirlar va illyuziyalar mavjud. Oskar Uayldning lirik va tavsiflovchi yozuvi o'quvchini xayol va orzular olamiga olib ketadi, bu yerda Ravenna shahri xotira va vaqtning ustidan g'alaba qozonishni o'rganuvchi she'riy tadqiqotning markaziga aylanadi. She'r go'zallikning o'tkinchi tabiati haqida o'ylashga va san'at hamda tarixning vaqt chegaralarini qanday qilib yengib o'tishi mumkinligi haqida mulohaza yuritishga taklif qiladi. Umuman aytganda, "Ravenna" - bu shaharning abadiy go'zalligi va madaniy merosini nishonlaydigan she'r bo'lib, u o'quvchini o'tmish, hozirgi va abadiyat o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishga chorlaydi.

"Ravenna"

A year ago I breathed the Italian air,-

And yet, methinks this northern Spring is fair,-

Ushbu parchada Oskar Uayld bir yil oldin Italiya havosidan nafas olganini hozirda esa shimoliy o'lkada bo'lsada bahorning ziynatlarini, noyob go'zalliklarini qadralamoqda. U turli joylardagi bahorning noyob va adolatli tabiatini ulug'laydi.

These fields made golden with flower the of March,

The throstle singing on the feathered larch,

Bu yerda mart oyi gulidan dalalar oltinga aylangani metafora uslubi bilan yoritib berilmoqda. Tukli lichinkada qo'shiq kuylash haqida berilishi tinch va osoyishta muhit bilan bog'liq. Tasvirlar va tabiatga oid unsurlarning qo'llanishi bahor faslining go'zalligini aniq tasvir etadi.

*The cawing rooks, the wood-doves fluttering by,
The little clouds that race across the sky;*

Bu qismning asosiy ma'nosi, tabiatni tasvirlashdir. Qovoqlar va yog'och kaptarlar o'zaro aloqani ko'rsatadi, bu esa tabiatning hayotiy tarmoqlarini namoyish etadi. Kichik bulutlar osmonda tezlik bilan harakatlanishini metafora bilan ko'rsatadi. Barcha bu elementlar tabiatning o'zgarmasligini, tinchlik va osoyishtaligini ifodalaydi.

*And fair the violet's gentle drooping head,
The primrose, pale for love uncomforted,*

Bu bayt binafsha va primula gullarining nozik go'zalligini tasvirlaydi. Binafsha rang yumshoq osilgan boshga ega bo'lib tasvirlangan, bu kamtarlik va kamtarlik tuyg'usini anglatadi. Primrose yumshoq va nozik rangga ishora qiluvchi rangpar rang sifatida tasvirlangan va sevgi uchun "noqulay" deb aytilgan. Bu primrose sevgiga intilishi yoki mehr-muhabbatga intilishini anglatishi mumkin, bu uning zaifligi va sezgirligini ta'kidlaydi. Umuman olganda, ushbu parchadagi tasvir bu ikki gul bilan bog'liq bo'lgan noziklik hissini bildiradi.

Tabiat Elementlarining Poetik Tasviri

Oskar Uayldning she'rlarida tabiat tez-tez badiiy ifodaning markaziy manbai sifatida ishlatiladi. Ushbu parchada tabiatning turli elementlari — gullar, qushlar, bulutlar — estetik va ramziy vositalar sifatida namoyon bo'ladi. Har bir element o'zining noyob xususiyatlariga ega va shoir bu xususiyatlarni kengroq mavzularni yoritish uchun ishlatadi.

Metaforalar va Ramziyat.

Gullar: Uayldning tasvirlarida gullar, ayniqsa mart oyi gulidan oltinga aylangan dala, bahorning yangilanish va go'zallik ramzidir. Bu metafora orqali Uayld tabiatning

hayotbaxsh kuchini va uning estetik jihatini ta'kidlaydi. Gullar shuningdek, noziklik va muhabbat timsollari sifatida ham qo'llaniladi, masalan, binafsha va primula. Binafshaning "yumshoq osilgan boshi" kamtarlik va noziklikni, primula esa sevgiga intiluvchanlikni bildiradi. Bu tasvirlar orqali Uayld sevgi va tabiatning bog'liqligini ko'rsatadi. Qushlar va Bulutlar: Matnda qushlar va bulutlar tabiatning dinamikasi va doimiy o'zgaruvchanligini ifodalaydi. Qushlar — bu erkinlik va tabiat bilan uyg'unlikning ramzlari, bulutlar esa vaqt va o'zgarishlarni anglatadi. Qushlarning turli xil tovushlari va bulutlarning harakati orqali Uayld tabiatning harakatdagi go'zalligini va uning o'zgaruvchan tabiatini ta'kidlaydi.

Ilmiy Tahlilning Ahamiyati

Ushbu tahlil adabiyotshunoslikda muhim ahamiyatga ega, chunki u shoirning asarlarida tabiat elementlarining qanday qo'llanilishi va qanday ma'no kasb etishini chuqurroq tushunish imkonini beradi. Shuningdek, bu tahlil shoirning asarlarida estetik va ramziy vositalar qanday ishlatilganini o'rganishga yordam beradi, bu esa o'quvchilarga matnning ko'p qatlamli ma'nolarini anglashda yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, Oskar Uayldning she'rlaridagi tabiat tasvirlari uning asarlarining estetik va ramziy boyliklarini ochib beradi. Ushbu ilmiy kengaytirilgan tahlil orqali biz shoirning tabiat va insoniy tuyg'ular orasidagi chuqur bog'liqligini va bu elementlarning asarlardagi ma'no va ta'sirini yanada chuqurroq baholay olamiz.

REFERENCES

1. Wilde, Oscar. "The Complete Works of Oscar Wilde." HarperCollins Publishers, 1994.
 2. Ellmann, Richard. "Oscar Wilde." Alfred A. Knopf, 1988.
 3. Guy, Josephine M. "The Complete Critical Guide to Oscar Wilde." Routledge, 2001.
 4. Raby, Peter. "Oscar Wilde: A Brief Life." Cambridge University Press, 2002.
 6. San Juan, Epifanio. "The Art of Oscar Wilde." Princeton University Press, 1967.
 7. Shewan, Rodney. "Oscar Wilde: Art and Egotism." Macmillan Press, 1977.
 8. Oscar Wilde. "Ravenna" Oxford. 1878 . p-5
-